

CABINET

Cofnodion cyfarfod o'r Cabinet a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Mawrth, 21 Ionawr 2020 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol; Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth; Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd; Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd; Richard Mainon, Aelod Arweiniol Gwasanaethau Corfforaethol a Chyfeiriad Strategol; Tony Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau; Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol; a Mark Young, Aelod Arweiniol Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Chymunedau Mwy Diogel.

Arsylwyr: Alan James, Glenn Swingler, Rhys Thomas, Graham Timms, Huw Williams ac Emrys Wynne

HEFYD YN BRESENNOL

Prif Weithredwr (JG); Cyfarwyddwyr Corfforaethol Cymunedau (NS); Penaethiaid Gwasanaeth: Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd (GW), Cyllid ac Eiddo (SG), Gwasanaethau Prifffyrdd, Cyfleusterau ac Amgylcheddol (TW), Cymunedau a Chwsmeriaid (LG), Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd (EJ); Rheolwr Prifffyrdd, Asedau a Risg (TT); Rheolwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Cleientiaid (KN); Swyddog Datblygu Busnes a'r Economi (NC); Swyddog Arweiniol – Tai Cymunedol (GD) a Gweinyddwr Pwyllgorau (KEJ)

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd y Cyngorydd Graham Timms gysylltiad personol gydag eitem 7 ar y rhaglen - Ardal Gwella Busnes Llangollen gan ei fod yn Gadeirydd Llangollen 2020

Datganodd y Cyngorwyr Bobby Feeley a Huw Hilditch-Roberts gysylltiad personol gyda'r elfen yn ymwneud â SC2 yn Eitem 10 ar y Rhaglen – Adroddiad Cyllid gan eu bod yn Gyfarwyddwyr Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig.

3 MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw fater bryd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 17 Rhagfyr 2019.

Cywirdeb - Tudalen 12, Eitem 6 Cynnig i ddiwygio cylch gorchwyl y Grŵp Cynllunio Strategol - cytunwyd y dylid tynnu ‘-’ o ddiwedd y llinell olaf cyn y penderfyniad i nodi “**PENDERFYNWYD** wedi hynny bod....”

PENDERFYNWYD yn amodol ar yr uchod, cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Rhagfyr 2019 fel cofnod cywir.

5 COD YMARFER PRIFFYRDD

Cyflwynodd y Cynghorydd Brian Jones yr adroddiad a Chod Ymarfer newydd Priffyrdd i'w gymeradwyo'n ffurfiol.

Darparwyd rhywfaint o gefndir o ran cyfrifoldebau deddfwriaethol a roddir ar awdurdodau priffyrdd i gynnal y rhwydwaith priffyrdd a fabwysiadwyd gyda'r meini prawf arfaethedig yn cael eu defnyddio i gynnal y rhwydwaith priffyrdd yn ddiogel ac i sicrhau y gellir darparu amddiffyniad cadarn yn erbyn hawliadau yswiriant trydydd parti. I'r perwyl hwn, ac i alluogi dull cyson ar draws Cymru, mae dogfen Cod Ymarfer ar y cyd wedi'i gynhyrchu gan awdurdodau priffyrdd Cymru. Adroddodd y swyddogion ar agweddau technegol y ddogfen a thynnu sylw at y prif newidiadau i'r cynllun presennol o ran arolygu a chynnal a chadw ynghyd â'r rhesymau dros y rhain ac i sicrhau cysondeb ar draws y sir. Er bod y ddogfen ar y cyd yn nodi'r isafswm o ran gofynion ar gyfer awdurdodau lleol Cymru, roedd Sir Ddinbych wedi rhagori ar y gofynion hynny ar gyfer elfennau penodol o'r cynllun. Nodwyd bod swyddogion yn mynychu Grwpiau Ardal yr Aelodau i drafod materion priffyrdd yn rheolaidd, gan gynnwys strategaeth y briffordd ehangach, a byddai ymgysylltiad yn parhau.

Cymerodd y Cabinet y cyfle i drafod y Cod Ymarfer newydd gyda'r Aelod Arweiniol a'r swyddogion, a ymatebodd i gwestiynau a sylwadau fel a ganlyn-

- roedd diffiniad o dwll mewn ffordd wedi'i ddiffinio'n glir yn y ddogfen newydd o ran ei ddimensiynau yn unol â safon y diwydiant a byddai unrhyw ostyngiad yn y maint hwnnw yn effeithio ar adnoddau
- ymhelaethodd ar ddiffiniadau categorïau diffygion ar gyfer diffygion critigol a diogelwch a nodi'r diffyg o ran cyfeiriad rhwng y ddau gategori yn y tabl ar dudalen 10 y ddogfen ac fe gytunwyd y gellid eu diffinio'n well ar y pwynt hwnnw, ond roedd mathau o ddiffygion a lefelau ymyrraeth wedi'u nodi mewn man arall yn y ddogfen.
- eglurodd bod Cod Ymarfer newydd wedi'i gynhyrchu yn 2016 gan Bwyllgor Cyswllt Ffyrdd y DU i 'rhyddhau' awdurdodau lleol a rhoi mwy o hyblygrwydd cyllidebol ond roedd swyddogion priffyrdd awdurdodau Cymru wedi penderfynu po fwyaf y nifer, y mwyaf diogel ydynt o ran ymglyfreitha posibl ac felly cytunwyd ar ddull cyson a dogfen ar y cyd yn nodi'r isafswm o ran safonau.
- cydnabuwyd pryderon o ran effeithiolrwydd ac ymarfer atgyweirio tyllau mewn ffyrdd dros dro cyn darparu atgyweiriad parhaol ond eglurodd pe na ellir gwneud atgyweiriad parhaol o fewn y terfyn amser sy'n ofynnol i sicrhau diogelwch yna byddai atgyweiriad dros dro yn ofynnol.
Gobeithiwyd y gallai maint diffiniol twll mewn ffordd yn y Cod Ymarfer gynorthwyo i ryddhau rhywfaint o adnoddau i'r diben hwnnw ac fe gynhelir

cyfarfodydd rheolaidd rhwng priffyrdd a strydwedd i adolygu gwaith cynnal a chadw adweithiol a sicrhau y defnyddir y dull mwyaf effeithlon ac effeithiol o fewn yr adnoddau sydd ar gael. Cadarnhaodd y swyddogion y byddent yn fodlon mynychu unrhyw fforwm aelodau i drafod yr ymagwedd a gymerwyd i sicrhau bod aelodau yn derbyn yr holl wybodaeth i ymateb i gwestiynau preswylwyr amdanynt. Cytunwyd y byddai'n fuddiol pe bai swyddogion yn egluro'r dull, gan gynnwys goblygiadau'r Cod Ymarfer newydd, mewn sesiwn Frifffio'r Cyngor.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn –

- (a) *derbyn yr adroddiad ac yn cadarnhau'r Cod Ymarfer newydd fel y gellir ei weithredu'n ffurfiol yn Sir Ddinbych, a*
- (b) *chadarnhau ei fod wedi darllen, deall a chymryd yr Asesiad o'r Effaith ar Les i ystyriaeth (Atodiad A o'r adroddiad) fel rhan o'i benderfyniad.*

6 CYNLLUN ADSEFYDLU POBL DDIAMDDIFFYN O SYRIA

Cyflwynodd y Cyng. Bobby Feeley adroddiad a oedd yn gofyn i'r Cabinet roi cymeradwyaeth i barhau i gefnogi'r gwaith o adsefydlu ffoaduriaid yn Sir Ddinbych drwy'r cynllun newydd.

Cynghorwyd y Cabinet ynglŷn â chynnydd Cynllun Adsefydlu Unigolion Diamddiffyn o Syria yn Sir Ddinbych sydd yn cael ei ddisodli gan Gynllun Aidsefydlu Byd-eang newydd ac ehangach o fis Ebrill 2020 i groesawu oddeutu 5000 o ffoaduriaid i'r DU o'r Dwyrain Canol ac Affrica. Ers Ebrill 2016 roedd Sir Ddinbych wedi llwyddo i adsefydlu 18 o deuluoedd ac ar y trywydd iawn i ddiwallu'r targed o 20 teulu erbyn Mawrth 2020. Roedd manylion llawn llwyddiannau, meysydd i'w gwella a gwersi a ddysgwyd o'r prosiect yn yr adroddiad. Bydd y cynllun newydd yn fwy syml i'w weithredu ac wedi anelu i ddarparu gwell cysondeb yn y ffordd y mae ffoaduriaid yn cael eu hadsefydlu.

Cefnogodd y Cabinet barhad y cynllun ac roeddent yn awyddus i sicrhau bod y meysydd a nodwyd ar gyfer eu gwella a bod unrhyw rwystrau sy'n atal integreiddio yn cael eu datrys. Ceisiodd y Cynghorydd Mark Young sicrwydd ynglŷn â safonau tai a chyflwr eiddo ynghyd â mynediad at ofal iechyd. Eglurodd y swyddogion bod honiadau o leithder a chyddwysiad o ganlyniad i ddewisiadau ffyrdd o fyw diwylliannol o ystyried y newidiadau o ran hinsawdd gyda'r gwres yn cael ei danio a'r ffenestri ynghau a'u bod yn gweithio i addysgu'r teuluoedd hynny a lle bo'r angen roedd echdynwyr ychwanegol wedi'u gosod i ddatrys y materion hynny. Eglurwyd hefyd bod cryn dipyn o waith yn cael ei gyflawni'n genedlaethol ac yn lleol i sicrhau gwell mynediad at wasanaethau gofal deintyddol ac iechyd ar gyfer teuluoedd ac roedd yn parhau i fod yn fater o flaenoriaeth i ystyried y dulliau o oresgyn y rhwystrau hynny. Mewn ymateb i gwestiynau pellach a sicrwydd cadarnhaodd y swyddogion bod y bwriad bod y teuluoedd yn cymryd cyfrifoldeb llawn am denantiaeth ar ôl deuddeg mis yn uchelgeisiol ond roedd sicrhau fod gan y teuluoedd fynediad at systemau cyfrifiadurol a dealltwriaeth o ran sut i reoli cyfrifon rhent wedi cynorthwyo i symleiddio'r broses ynghyd â rhannu gwybodaeth yn well a sicrhau bod teuluoedd yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau a'u disgwyliadau. Roedd

meysydd i'w gwella wedi'u nodi a byddwn yn canolbwyntio adnoddau ar y rhain yn y dyfodol.

Adroddodd y Cynghorydd Graham Timms am fuddion cadarnhaol o gael dau deulu wedi'u lleoli yn Llangollen a oedd wedi arwain at well dealltwriaeth o sefyllfa ffoaduriaid. O ran anawsterau ieithyddol, cadarnhaodd swyddogion bod camau wedi'u cymryd o ran hynny drwy gyflwyno datrysiadau digidol a'r defnydd o apiau ar-lein ond cydnabuwyd y gellir gwneud mwy ac roedd y Swyddfa Gartref a Phartneriaeth Ymfudo Cymru yn gweithio i fynd i'r afael â'r mater. Cydnabuwyd pwysigrwydd bod teuluoedd yn derbyn cyflogaeth a hyfforddiant hefyd a gwnaed cryn dipyn o waith o ran hynny ac i atal camfanteisio.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn –

- (a) *cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 1 i'r adroddiad) fel rhan o'i ystyriaethau ac*
- (b) *yn cytuno i barhau i gefnogi adsefydlu ffoaduriaid yn Sir Ddinbych drwy'r Cynllun Adsefydlu Byd-Eang yn ddibynnol ar delerau ac ariannu cynllun o'r fath unwaith y mae wedi ei gyhoeddi gan y Swyddfa Gartref.*

7 ARDAL GWELLA BUSNES (AGB) LLANGOLLEN

Cyflwynodd y Cynghorydd Hugh Evans yr adroddiad ar ddatblygiad Ardal Gwella Busnes (AGB) Llangollen a cheisio cefnogaeth i'w sefydlu.

Roedd AGBau yn rhoi pŵer i fusnesau lleol i ddod ynghyd, penderfynu ar y gwelliannau yr oeddent eisiau eu cyflawni o fewn ardal benodol, a chodi arian i'w cyflawni. Darparwyd rhywfaint o gefndir o ran y gwaith a wnaed gyda'r gymuned fusnes leol i benderfynu ar hyfywedd AGB Llangollen ynghyd â phroses ddatblygu a deddfwriaethau o ran hynny. Roedd y cam nesaf yn cynnwys papur pleidleisio drwy'r post ar gyfer busnesau cymwys i bleidleisio 'o blaid' neu 'yn erbyn' cynnig AGB a oedd yn nodi sut y byddai AGB yn gweithredu (incwm a gwariant arfaethedig, ardal yr AGB a mesuryddion perfformiad) a sut y byddai'r AGB yn cael ei wario. Yr amod yw bod yn rhaid i weithgareddau fod yn ychwaneg at y gwasanaethau sy'n cael eu darparu gan awdurdodau lleol. Argymhellwyd bod y Cabinet yn cytuno i gefnogi sefydlu'r AGB trwy bleidleisio 'o blaid' ym mhleidlais yr AGB mewn perthynas â phob un eiddo ardrethadwy cymwys sydd gan y Cyngor yn yr AGB.

Wrth gefnogi'r argymhellion nododd y Cynghorydd Evans bod Llangollen wedi bod yn dref uchelgeisiol a phrysur erioed a phe bai AGB yn cael ei sefydlu byddai'n gymorth i fusnesau fuddsoddi yn eu blaenoriaethau a chynaliadwyedd ar gyfer y dyfodol. Nododd y Cynghorydd Tony Thomas ei gefnogaeth gan nodi ei fod yn credu bod busnesau yn Llangollen yn hynod ymatebol i sefydlu AGB ac roedd yn credu y byddai o fudd mawr i'r dref.

Eglurodd y Cynghorydd Graham Timms ei fod ef a'i gyd-gynghorydd lleol Melvyn Mile yn gefnogwyr brwd sefydlu AGB ond holodd gwestiynau am (1) cyfeiriad yn yr adroddiad y byddai ysgolion yn cael eu heithrio o'r ardoll gan eu bod y tu allan i

ardal yr AGB, (2) yr effaith pan fo'r Cyngor yn arfer ei bleidlais ar ran Pafiliwn Llangollen o ystyried ei fod wedyn yn cael ei drosglwyddo i Hamdden Sir Ddinbych Cyf, a (3) holi am nifer y pleidleiswyr, safleoedd y cyngor a chyfanswm gwerth ardrethol safleoedd y cyngor yn ardal yr AGB. Mewn ymateb -

- cadarnhaodd swyddogion bod ardoll yr AGB yn daladwy ar gyfer eiddo o fewn ardal benodol yr AGB yn unig ond nododd y cyfeiriad yn yr adroddiad bod ysgolion cael eu heithrio o'r ardoll - byddai eglurder pellach o ran lleoliad y ddwy ysgol yn cael ei geisio.
- cyfeiriodd y swyddogion at y sefyllfa o ran y bleidlais a fyddai'n cau ar 19 Mawrth 2020 ac eglurodd mai'r busnesau sy'n gymwys i bleidleisio fyddai'r rhai sy'n gymwys i bleidleisio ar yr adeg honno - gallai unrhyw fusnes newid perchnogaeth ar unrhyw bwynt ond roedd yn rhaid cynnal a chau'r bleidlais ar gyfnod penodol a byddai'r ardoll yn berthnasol er gwaethaf y newid mewn perchnogaeth.
Ychwanegodd y Cynghorydd Tony Thomas, er y byddai Pafiliwn Llangollen yn cael ei drosglwyddo i'r Model Darparu Amgen, byddai ardoll yr AGB ar gyfer y Pafiliwn yn parhau i fod yn daladwy.
- Eglurodd y swyddogion bod oddeutu 200 o fusnesau yn gymwys i bleidleisio yn y bleidlais a oedd yn cynnwys oddeutu 10 sy'n eiddo i'r cyngor – nid oedd y ffigyrau o ran cyfanswm gwerth ardrethol wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

Mewn ymateb i gwestiwn terfynol gan y Cynghorydd Mark Young cadarnhaodd y swyddogion bod mwyafrif amser ac adnoddau'r Tîm Datblygu Economaidd ar y prosiect wedi canolbwyntio ar waith dichonoldeb cychwynnol a datblygu'r cynnig - nid oedd symud ymlaen o'r cam hwn yn golygu llawer o ddefnydd o adnoddau.

Gofynnodd yr Arweinydd i'r Cabinet bleidleisio ar bob argymhelliad yn unigol.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn –

- cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac wedi ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 1 yr adroddiad) fel rhan o'i ystyriaethau;*
- nodi cynnwys y Cynllun Busnes AGB (Atodiad 2 i'r adroddiad) ac argymhelliad y swyddog nad oes unrhyw sail i roi feto o dan Ddeddfwriaeth AGB Cymru (2005) (Atodiad 3 i'r adroddiad) gan nad yw'n gwrthdaro ag unrhyw bolisiau lleol presennol nac yn gosod baich anghymesur ar fusnesau penodol yn yr ardal;*
- cytuno i gefnogi sefydlu'r AGB trwy bleidleisio 'o blaid' ym mhleidlais yr AGB mewn perthynas â phob un eiddo ardrethadwy cymwys sydd gan y Cyngor yn yr AGB, a*
- chytuno i roi awdurdod wedi'i ddirprwyo i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi a Pharth Cyhoeddus i fwrw pleidleisiau mewn perthynas â phob eiddo ardrethol cymwys sydd gan y Cyngor yn yr AGB.*

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill yr adroddiad a oedd yn gofyn am gymeradwyaeth y Cabinet ar gyfer cynnydd rhent blynyddol Tai Sir Ddinbych, Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai a Chyllidebau Refeniw ar gyfer 2020/21 a'r Cynllun Busnes Stoc Dai.

Eglurodd y Cynghorydd Thompson-Hill ffigyrau'r gyllideb a'r tybiaethau o ran lefelau incwm i'r Aelodau gan nodi prynu 7 cyn-dŷ cyngor a 3 tŷ sector preifat a'r rhaglen ar gyfer 170 o gartrefi ychwanegol. O ran y cynnydd rhent blynyddol mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi polisi rhent pum mlynedd ar gyfer rhent tai cymdeithasol yn ddiweddar ac mae setliad y rhenti wedi'u cyfrifo gan ystyried y polisi a'r mecanwaith ar gyfer codi rhent. Y cynnydd ar gyfer 2020/21 oedd 2.7% a byddai'n gadael 44% o gartrefi ar lefelau rhent targed gan arwain at gyfartaledd rhent wythnosol o £92.35 a oedd ar ben isaf y lefel rhent targed. Nid oedd cynnig ddefnyddio'r tâl dewisol o hyd at £2.00 ar gyfer eiddo sy'n is na'r rhent targed. Cyfeiriwyd hefyd at daliadau gwasanaeth dadelfenedig a fyddai'n gyfartaledd o £2.27 yr wythnos.

Nododd y Swyddog Arweiniol – Tai Cymunedol fuddion polisi rhent pum mlynedd i alluogi gwell cynllunio ar gyfer y dyfodol. Fel rhan o'r polisi newydd roedd yn ofynnol bod y Cyngor yn sicrhau bod unrhyw gynnydd mewn rhent yn ystyried fforddiadwyedd ar gyfer tenantiaid ac asesiadau o effeithiolrwydd costau a fyddai'n cael eu cyflwyno mewn adroddiadau i'r aelodau yn y dyfodol. Roedd yr ystyriaethau eraill yn cynnwys cyhoeddiad sydd i ddod ar ddatgarboneiddio stoc dai'r Cyngor a'r disgwyliad nad yw landlordiaid cymdeithasol yn troi tenantiaid allan i fod yn ddigartref.

Wrth ystyried yr adroddiad, trafodwyd y materion canlynol -

- roedd y ddarpariaeth ar gyfer drwgddyledion wedi cynyddu ond roeddent yn darparu ar gyfer y sefyllfa waethaf posib' ac roedd cyfraddau casglu yn parhau i fod yn uchel ac ôl-ddyledion rhent yn isel.
Roedd y tenantiaethau yn wythnosol a oedd yn peri problem o ran llif arian i rai ar Gredyd Cynhwysol sy'n cael ei dalu'n fisol ond roedd gwaith ar y gweill i nodi unrhyw anawsterau posibl ar gam cynnar gan ddarparu cefnogaeth i denantiaid. Roedd y cynnydd posibl mewn drwgddyledion hefyd yn cydnabod yr ymrwymiad i gynyddu'r stoc o dai a chynnydd rhent blynyddol yn unol â'r polisi rhent.
- nodwyd nad oedd garejis yn rhan o'r adroddiad gan nad oeddent yn destun y polisi rhent ac roedd Pennaeth Cymunedau a Chwsmeriaid wedi cytuno i gynyddu rhent garejis o 2.7% yn unol â rhenti tai.
Nododd y swyddogion yr adolygiad o safleoedd garejis a dim ond un safle yn Rhuthun sy'n addas ar gyfer tai fel defnydd amgen. Y bwriad oedd ystyried safleoedd garejis fel rhan o adolygiad strategol y stoc o dai gan ystyried yr argyfwng newid hinsawdd ac effeithiau amgylcheddol i sicrhau cynaliadwyedd yn y dyfodol.
- nodwyd effaith gadarnhaol gyffredinol ar y Gymraeg a nodwyd yn yr Asesiad o Effaith ar Les ond holodd y Cynghorydd Emrys Wynne am amwysedd y term 'ardaloedd gwledig' yn y ddogfen ac roedd yn teimlo ei fod yn gwahaniaethu'n ddiangen o ystyried nifer y siaradwyr Cymraeg ar draws y Sir gyfan.
Ymhelaethodd y swyddogion ar y polisi gosodiadau lleol a oedd yn rhoi blaenoriaeth mewn ardaloedd gwledig i bobl o'r gymuned i gynorthwyo i

amddiffyn y defnydd o'r Gymraeg mewn cymunedau yn y dyfodol a chynghori bod y polisi yn benodol iawn o ran ym mha ardaloedd o'r sir yr oedd hyn yn berthnasol, gan gadarnhau mai'r pentrefi lleiaf oedd y lleoliadau lle roedd y Gymraeg yn un o'r ystyriaethau. Derbynnir bod y Gymraeg yn iaith sy'n cael ei siarad ar draws y sir gyfan.

PENDERFYNWYD –

- (a) *mabwysiadu Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2020/21 (Atodiad 1 i'r adroddiad) a Chynllun Busnes y Stoc Dai (Atodiad 2 i'r adroddiad); a*
- (b) *chynyddu rhent anheddau'r Cyngor yn unol â Pholisi Llywodraeth Cymru ar gyfer Rhent Tai Cymdeithasol i rent wythnosol cyfartalog o £92.35 i'w weithredu o ddydd Llun 6 Ebrill 2020.*

Ar yr adeg hon (11.10 am) cymerodd yr aelodau egwyl am luniaeth.

9 CYLLIDEB 2020/21 – CYNIGION TERFYNOL

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill yr adroddiad a oedd yn amlinellu goblygiadau Setliad drafft Llywodraeth Leol 2020/21 a'r cynigion ar gyfer cyllideb derfynol 2020/21, gan gynnwys lefel Treth y Cyngor.

Darparodd y Cynghorydd Thompson-Hill drosolwg o broses y gyllideb a sefyllfa ddiweddaraf y gyllideb ac ymhelaethodd ar y cynigion i'w hystyried a'r argymhelliad i'r Cyngor llawn er mwyn gosod y gyllideb ar gyfer 2020/21. Roedd y setliad drafft wedi arwain at setliad cadarnhaol o +4.3% a disgwylir y setliad terfynol ar 25 Chwefror 2020. Roedd pwysau o £12.418m wedi'i nodi, a fyddai ynghyd â £2m o arbedion heb eu nodi o 2019/21, yn arwain at ddiffyg o £14.418m. Roedd y setliad o +4.3% yn cynhyrchu £6.219m gan adael bwch cyllid o £8.199m gyda chynigion i gau'r bwch wedi'u nodi yn yr adroddiad a'u hegluro ymhellach yn y cyfarfod. Roedd cynnydd o 4.3% yn Nhreth y Cyngor wedi'i gynnig a fyddai'n cynhyrchu £2.298m o refeniw ychwanegol. Gan fod y setliad terfynol yn hwyr, argymhellwyd bod awdurdod yn cael ei ddirprwyo er mwyn galluogi addasiadau arian parod yng nghynigion y gyllideb hyd at £500mil. Roedd y cynigion yn cyflwyno cyllideb gytbwys heb fawr o effaith ar breswylwyr.

Cydnabu'r Arweinydd proses gadarn y gyllideb a'r cymhlethdodau pellach o ystyried bod y setliad drafft yn hwyr. Roedd yn falch bod Llywodraeth Cymru wedi ymateb yn gadarnhaol i'r lobio dwys ar y pwysau y mae llywodraeth leol yn ei wynebu a gobeithir y byddai'r setliadau cadarnhaol yn parhau ac y byddai setliad tair blynedd yn cael ei ddarparu. Cefnogodd yr argymhellion yn yr adroddiad hefyd.

Canolbwyntiwyd ar y prif faterion trafod a ganlyn -

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Mark Young at gynigion a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU ynglŷn â chyllid ychwanegol ar gyfer y GIG a'r effaith ar gyfer Cymru.
Eglurwyd gan fod y GIG yn fater sydd wedi'i ddatganoli byddai'n rhaid i unrhyw gyhoeddiad gan Lywodraeth y DU arwain at gyllid canlyniadol Fformiwla Barnett

ar gyfer Cymru ac mai penderfyniad Llywodraeth Cymru fyddai sut i ddyrannu'n cyllid hwnnw. Eu safbwynt hyd yma oedd blaenoriaethu cyllid ar gyfer y GIG, gyda llywodraeth leol i ddilyn. Ond roedd meysydd yn gorgyffwrdd a fyddai yn destun trafodaethau yn y dyfodol gyda'r Bwrdd Iechyd ar adeg priodol.

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Graham Timms at sawl elfen o broses y gyllideb a holi am fanteision defnyddio'r cyllid ychwanegol o'r setliad gwell nag a ddisgwyliwyd i leihau'r cynnydd yn Nhreth y Cyngor o 4.8% i 4.3% yn hytrach nag yn uniongyrchol ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer preswylwyr. Cadarnhaodd y Cynghorydd Thompson-Hill y tu hwnt i'r Grant Cynnal Refeniw roedd nifer o grantiau penodol yn cael eu cyhoeddi ar adegau gwahanol sy'n cael effaith ar y gyllideb. Cyn derbyn hysbysiad o'r setliad drafft roedd cynnydd o 4.8% yn Nhreth y Cyngor wedi'i nodi fel elfen hanfodol i sicrhau cyllideb gytbwys. Roedd y cynnydd mewn cyllid yn golygu bod modd cyflwyno nifer o fesurau gan gynnwys lleihau'r effaith ar ysgolion o £700mil; mynd i'r afael â phwysau sydd heb eu hariannu; lleihau swm arian parod i gefnogi'r gyllideb; a gwneud gostyngiad bychan i'r cynnydd arfaethedig yn Nhreth y Cyngor. O ystyried y pwysau ar breswylwyr credwyd nad oedd yn briodol codi mwy o Dreth y Cyngor na'r hyn sy'n gwbl angenrheidiol. Ni fyddai'r newidiadau a gynigwyd yn cael effaith negyddol ar breswylwyr ac roedd yn cael ei ystyried yn becyn call a rhesymol o fesurau i fynd i'r afael â'r setliad sy'n well na'r hyn a ddisgwyliwyd. Ychwanegodd yr Arweinydd bod preswylwyr sy'n cael trafferthion talu Treth y Cyngor ar draws y sir a'r nod oedd darparu cyllideb gytbwys i gefnogi gwasanaethau ond hefyd i ystyried yr effaith ar breswylwyr a gallai amddiffyn sefyllfa'r Cyngor rhag unrhyw her o ran hynny
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Bobby Feeley at y gyfran uchel o gyllid yr oedd Llywodraeth Cymru yn ei dyrannu i'r GIG ac roedd yn siomedig nad oedd trafodaethau maith am ddod ag iechyd a gofal cymdeithasol yn agosach at ei gilydd wedi darparu rhagor o gyllid, yn enwedig gan y byddai cyllid ychwanegol ar gyfer gofal cymdeithasol yn cael effaith gadarnhaol ar y GIG.
- Cyflwynodd y Cynghorydd Emrys Wynne rai pryderon o ran y cyfeiriad at beidio â llenwi swyddi gwag fel rhan o arbedion effeithlonrwydd gwasanaeth a'r effaith o ran amseroedd ymateb a phwysau ar y gweithlu. Nodwyd yr effaith ar wydnwch a chapasiti o fewn timau a nododd yr Arweinydd bod pob Aelod Cabinet wedi gweithio gyda'r Pennaeth Gwasanaeth ar gyfer eu meysydd portffolio ar gyllidebau gwasanaeth ac roeddent yn gwbl ymwybodol o effaith yr arbedion sy'n cael eu cyflwyno ar ddarpariaeth gwasanaethau. Ychwanegodd y Prif Weithredwr o ystyried deng mlynedd o galedi ariannol nid oedd modd gwneud arbedion effeithlonrwydd o fewn gwasanaethau heb effaith mwyach ac roedd angen i'r Cyngor weithio o fewn ei adnoddau – gwnaed cryn dipyn o waith o ran strwythur, technoleg, a datblygu sgiliau staff i sicrhau'r canlyniad gorau posib' i ddarparu gwasanaethau ac roedd swyddogion yn gweithio'n galed ar hynny. Roedd yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth hefyd yn gweithio gydag aelodau'r Cabinet o ran y ffyrdd gorau o wneud arbedion heb gael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth ar gyfer preswylwyr.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn –

(a) nodi effaith Setliad Drafft Llywodraeth Leol 2020/21;

- (b) *cefnogi'r cynigion a amlinellir yn Atodiad 1 i'r adroddiad, ac y manylir arnynt yn Adran 4 yr adroddiad, ac yn eu hargymell i'r Cyngor llawn er mwyn llunio'r gyllideb yn derfynol ar gyfer 2020/21;*
- (c) *argymell i'r Cyngor y cynnydd cyfartalog arfaethedig o 4.3% yn Nhreth y Cyngor;*
- (d) *argymell i'r Cyngor fod awdurdod yn cael ei ddirprwyo i'r Pennaeth Cyllid ac Eiddo mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid i addasu'r defnydd o arian sydd wedi'i gynnwys yng nghynigion y gyllideb o hyd at £500mil os oes yna symud rhwng ffigyrau'r setliad drafft a'r setliad terfynol er mwyn gallu gosod Treth y Cyngor yn amserol, a*
- (e) *chadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiadau o Effaith ar Les a gyflwynwyd fel rhan o'r adroddiad hwn.*

10 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cyng. Julian Thompson-Hill yr adroddiad yn rhoi manylion ynglŷn â'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer y gyllideb. Rhoddodd grynodedeb o sefyllfa ariannol y Cyngor fel a ganlyn –

- y gyllideb refeniw net ar gyfer 2019/20 oedd £198.538 miliwn (£194.418 miliwn yn 2018/19).
- rhagwelid y byddai gorwariant o £2.109miliwn mewn cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol.
- amlygwyd y risgiau ar hyn o bryd a'r rhagdybiaethau yn ymwneud â meysydd gwasanaeth unigol.
- nododd arbedion ac effeithlonrwydd gofynnol o £5.672m gyda dyraniad a gymeradwywyd o £616mil o Gronfa Wrth Gefn Cyflawni Arbedion i'w osod yn erbyn yr arbedion nad ydynt yn cael eu cyflawni (oddeutu 11% o gyfanswm yr arbedion a nodwyd)
- rhoddwyd diweddariad cyffredinol ar y Cynllun Cyfalaf, y Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

O ran y dyraniad a gymeradwywyd yn flaenorol o £616mil o Gronfa Wrth Gefn Cyflawni Arbedion argymhellwyd bod £440mil yn addasiad parhaol i sylfaen y gyllideb er mwyn sicrhau bod SC2 yn cael ei ariannu'n briodol yn y dyfodol. Gofynnwyd i'r Cabinet gymeradwyo cynigion gan y Grŵp Buddsoddi Strategol yn ymwneud â (1) Cartrefi Passivhaus yn Lodge Farm, Dinbych, (2) Depo Canolog Priffyrdd, a (3) Llety'r Gerddi Botaneg. Cyfeiriodd y Cynghorydd Brian Jones at y sefyllfa gyda safleoedd tipiau etifeddiaeth a bod angen cyfleuster pwrpasol ar gyfer gwastraff priffyrdd ac roedd yn llwyr gefnogi'r cynnig ynghyd â disodli'r llety yn y Gerddi Botaneg, y Rhyl o ystyried cyflwr gwael iawn y llety presennol.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn –

- (a) *nodir cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2019/20 a'r cynnydd yn ôl y strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer y gyllideb;*

- (b) *cymeradwyo'r cynnig Cyfrif Refeniw Tai i adeiladu tai Passivhaus yn Lodge Farm, Dinbych (fel y nodir yn Atodiadau 6,7 ac 8 i'r adroddiad);*
- (c) *cymeradwyo'r cynnig i adeiladu canolfan newydd ar gyfer ailgylchu deunyddiau gwastraff a bod £63mil yn cael ei roi naill ochr yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig i dalu am y costau benthyca darbodus blynyddol (fel nodir yn Atodiadau 6 a 9 i'r adroddiad);*
- (d) *cymeradwyo'r cynigion i ddisodli'r llety is-safonol sy'n aneffeithiol yn amgylcheddol yn y Gerddi Botaneg, y Rhyl a bod £39mil yn cael ei roi naill ochr yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig i dalu am y Costau Benthyca Darbodus blynyddol (fel nodir yn Atodiadau 6 a 10 i'r adroddiad), a*
- (e) *cymeradwyo i ddisodli £440mil o'r dyraniad ariannol o £616mil gyda'r gyllideb sylfaenol i helpu i sicrhau cynaliadwyedd y ddarpariaeth SC2 (fel nodir yn Adran 4 yr adroddiad).*

11 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet i'w hystyried a nododd yr aelodau'r ychwanegiadau/ diwygiadau canlynol –

- Adolygiad o Weithgareddau Cyfleoedd Gwaith a Chyfleoedd Dydd – Mawrth
- Cytundeb Llywodraethu 2 Cynnig Twf Gogledd Cymru – wedi'i ohirio tan fis Ebrill

PENDERFYNWYD *nodi Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet.*

Daeth y cyfarfod i ben am 12.25pm.